

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

redaktor naczelny:

radca prawny Andrzej Fortuna

redakcja:

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

ul. Zawiszy Czarnego 6/1

80-433 Gdańsk

Nr wpisu do rejestru dzienników i czasopism: L.P. 1797

wydawca:

Andrzej Fortuna prowadzący

działalność gospodarczą pod nazwą

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

ul. Zawiszy Czarnego 6/1

80-433 Gdańsk

Biuletyn Nr 10/2017 z 20.06.2017 r.

I. ZMIANY W PRZEPISACH

USTAWA O ROSZCZENIACH O NAPRAWIENIE SZKODY WYRZĄDZONEJ PRZEZ NARUSZENIE PRAWA KONKURENCJI

W dniu 27 czerwca 2017 r. wejdzie w życie ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1132).

Ustawa reguluje zasady odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez naruszenie prawa konkurencji oraz zasady dochodzenia roszczeń z tego tytułu w postępowaniu cywilnym. Stanowi ona dostosowanie polskich przepisów do ustawodawstwa europejskiego.

Zgodnie z ustawą, każdy kto poniósł szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji, będzie miał prawo do sądowego żądania jej pełnego naprawienia. Domniemywa się, że naruszenie prawa konkurencji wyrządza szkodę.

Ustawa wprowadza modyfikację w zakresie terminu przedawnienia roszczeń. Termin ten wynosi pięć lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się (albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć) o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jednocześnie obowiązuje tu nowa zasada, że bieg ww. terminu 5-letniego nie rozpoczyna się przez czas trwania naruszenia. Także bieg ww. terminu 10-letniego

rozpoczyna się od dnia zaprzestania naruszenia. Nadto bieg przedawnienia ulega zawieszeniu z chwilą wszczęcia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postępowania wyjaśniającego lub antymonopolowego albo przez Komisję Europejską lub organ ochrony konkurencji innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej postępowania w sprawie naruszenia prawa konkurencji – w zakresie którego przedmiotem jest naruszenie prawa konkurencji będące podstawą roszczenia o naprawienie szkody.

W zakresie procedury dochodzenia omawianych roszczeń, ustawa wprowadza nową instytucję prawną - mającą na celu ułatwienie dochodzenia roszczeń - w postaci wniosku o wyjawienie środka dowodowego. Konstrukcja ta zakłada, że sąd, na pisemny wniosek powoda, który uprawdopodobnił swoje roszczenie i zobowiązał się, że uzyskany w ten sposób dowód będzie wykorzystany jedynie na potrzeby toczącego się postępowania, może nakazać pozwanemu, osobie trzeciej lub ewentualnie organowi ochrony konkurencji wyjawienie - znajdującego się w posiadaniu tego podmiotu - środka dowodowego służącego do stwierdzenia faktu istotnego dla rozstrzygnięcia. Wniosek o wyjawienie środka dowodowego może złożyć również pozwany, który zobowiąże się, że uzyskany w ten sposób dowód będzie wykorzystany jedynie na potrzeby toczącego się postępowania. Prawomocne postanowienie nakazujące wyjawienie środka dowodowego stanowi tytuł egzekucyjny przeciwko obowiązanemu do wyjawienia środka dowodowego.

Ustawa przewiduje także swoistą sankcję w sytuacji, gdy strona uchyla się od wykonania prawomocnego postanowienia nakazującego wyjawienie środka dowodowego lub dopuszcza się zniszczenia takiego środka w celu udaremnienia jego wyjawienia. Wówczas bowiem sąd może uznać za ustalone fakty, jakie mają zostać stwierdzone przy pomocy tego środka, a nadto obciążyć tę stronę obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania, w całości lub części, niezależnie od wyniku sprawy.

Co także istotne - ustalenia prawomocnej decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję lub prawomocnego wyroku wydanego w wyniku wniesienia środka odwoławczego od takiej decyzji - wiążą sąd w postępowaniu o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji co do stwierdzenia naruszenia prawa konkurencji.

W ustawie przewidziano, że powództwa na rzecz poszkodowanych przedsiębiorców będą mogły wytaczać także organizacje zrzeszające przedsiębiorców, które w swoich zadaniach statutowych mają ochronę rynku przed praktykami stanowiącymi naruszenie prawa konkurencji.

Sprawy o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji należą do właściwości sądów okręgowych – bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Przepisy ustawy stosuje się do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji, które nastąpiło po jej wejściu w życie. Jednakże nowe przepisy proceduralne stosuje się już do postępowań o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji, wszczętych po wejściu w życie niniejszej ustawy, bez względu na to, kiedy nastąpiło naruszenie prawa konkurencji.

ZMIANA W ZAKRESIE TERMINU PRZEDAWNNIENIA ROSZCZEŃ DELIKTOWYCH

Omawiana powyżej ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1132), wprowadza także modyfikację w zakresie art. 4421 § 1 kodeksu cywilnego w zakresie przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym.

Długość okresów przedawnienia pozostaje bez zmian - 3 lata od dowiedzenia się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia, nie później niż 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Jednakże w zakresie terminu 3 letniego wyraźnie wskazano, że liczy się on nie tyle od dnia rzeczywistego dowiedzenia się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia, ale także od dnia, w którym poszkodowany przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia

ZMIANA WYSOKOŚCI WPŁATY NA PFRON

Od 1 czerwca 2017 r. zmieniła się wysokość podstawy od której dokonywane są wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zmiana wynika z obowiązującej od 1 czerwca br. nowej kwoty bazowej, która stanowi przeciętne wynagrodzenie w I kwartale br. ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (4353,55 zł)

II. ORZECZNICTWO

TREŚĆ PARAGONU A TAJEMNICA LEKARSKA

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 maja 2017 r., sygn. akt I FSK 1687/15

Sprawa dotyczyła interpretacji indywidualnej w zakresie podatku od towarów i usług , o jaką zwrócił się podmiot leczniczy. Chodziło o prawidłowość wykazywania na paragonie fiskalnym nazw świadczonych usług medycznych. Wnioskujący wskazał, że stosuje na paragonach ogólną terminologię usług medycznych, tj. „Konsultacja medyczna”, "Konsultacja w zakresie medycyny estetycznej", "Zabieg medyczny ", "Zabieg medycyny estetycznej", "Zabieg kosmetyczny", "Sprzedaż detaliczna kosmetyczna", "Zabieg chirurgii plastycznej", "Zabieg chirurgii plastycznej estetycznej".

Wnioskujący konfrontował taki opis na paragonie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie kas rejestrujących. W świetle tych przepisów na paragonie powinna bowiem znaleźć się nazwa towaru lub usługi pozwalająca na jednoznaczną ich identyfikację.

W ocenie Spółki zapytującej jednakże, zamieszczenie na paragonach informacji, jaka konkretnie usługa medyczna została wykonana, naraża pacjenta na ujawnienie tajemnicy lekarskiej osobom nieuprawnionym. Stąd też podmiot leczniczy stoi na stanowisku, że zamieszczanie bardziej szczegółowych informacji na paragonie fiskalnym nie jest konieczne. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące zastosowanej wobec danego pacjenta procedury medycznej wynikają z dokumentacji lekarskiej.

W interpretacji indywidualnej organ stwierdził, że stanowisko zawarte we wniosku jest nieprawidłowe. W uzasadnieniu wskazano, że jednym z wymagań, jakie musi spełniać paragon fiskalny, jest zawarcie w nim nazwy towaru lub usługi, pozwalającej na jednoznaczną ich identyfikację. Na paragonie zatem, powinno znaleźć się takie oznaczenie nazw towarów (albo usług), aby możliwe było przyporządkowanie odpowiedniej stawki podatku i aby użyta nazwa była zgodna z faktycznie wydanym towarem (wykonaną usługą).

Jednakże, zdaniem fiskusa, wprowadzony w przepisie § 8 ust. 1 pkt 6 ww. rozporządzenia w sprawie kas rejestrujących wymóg "jednoznaczności", wyłącza możliwość stosowania nazw grup towarów. Nazwa umieszczona na paragonie musi być tak skonstruowana, aby nabywca świadczenia na podstawie paragonu , mógł dokładnie określić, jakie świadczenie zakupił.

Zdaniem organu, zasadne jest w tym zakresie wykorzystywanie nazewnictwa stosowanego przy tworzeniu zasad odpłatności (cennika usług).

Spółka wniosła na powyższą interpretację skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, a Wojewódzki Sąd Administracyjny przyznał rację stanowisku podmiotu leczniczego. Jednakże skarga kasacyjna została załatwiona pomyślnie dla organu.

Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, paragon fiskalny musi być czytelny i umożliwić nabywcy sprawdzenie prawidłowości dokonanej transakcji. Na podstawie otrzymanego dowodu zakupu nabywca powinien móc zweryfikować przedmiot nabycia, jego cenę, móc posłużyć się nim np. w celu weryfikacji cen analogicznych usług świadczonych przez innych usługodawców. Nade wszystko, z treści paragonu musi wynikać przedmiot transakcji, a to z kolei wymaga podania nazwy towaru (usługi) identyfikującej tenże towar (usługę) w sposób, który nie budzi wątpliwości. Pod pojęciem natomiast "konsultacja medyczna", czy też "zabieg kosmetyczny", albo "sprzedaż detaliczna kosmetyczna" może kryć się szereg różnych świadczeń, szereg różnych towarów o zróżnicowanym charakterze, cenie. Nie jest przy tym istotne, że kupujący wie, co stanowiło przedmiot transakcji. W świetle bowiem przepisów konieczne jest, aby informacje w tym zakresie zawierał paragon fiskalny.

Sąd podkreślił również funkcję kontrolną, którą pełni paragon fiskalny. Na podstawie otrzymanego dowodu zakupu nabywca powinien bowiem mieć możliwość skontrolowania czynności dotyczących prawidłowego ewidencjonowania transakcji i wystawiania dowodu potwierdzającego jej wykonanie.

Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że uszczegółowienie tych opisów w sposób jednoznacznie identyfikujący przedmiot transakcji nie stanowi ryzyka ujawnienia tajemnicy lekarskiej. Co do zasady paragon fiskalny nie identyfikuje bowiem w żaden sposób nabywcy towaru lub usługi. Sąd wyraził przekonanie, że uszczegółowienie opisu na paragonie mogłoby nastąpić w sposób korespondujący z przyjętym przez spółkę cennikiem dokonywanych świadczeń.

USTALENIE ISTNIENIA STOSUNKU PRACY A KLAUZULA O BRAKU OBOWIĄZKU WYKONYWANIA PRACY OSOBIŚCIE

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2017 r., sygn. akt I PK 176/16

Przedmiotowa sprawa dotyczyła pracownika ochrony, który wniósł pozew do sądu pracy o ustalenie istnienia stosunku pracy i wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych.

Strony łączyła umowa nazwana stosunkiem zlecenia,

Sąd Rejonowy powództwo oddalił twierdząc, iż w sprawie nie wystąpiły przesłanki pozwalające uznać, iż charakter pracy ochroniarza spełnia wymogi właściwe dla stosunku pracy. W wyniku apelacji pracownika ochrony, sąd okręgowy powództwo uwzględnił. Sąd Najwyższy poparł stanowisko sądu II instancji.

Jak przypomniał Sąd Najwyższy, nazewnictwo umowy ma znaczenie drugorzędne w sytuacji, gdy w istocie praca jest podporządkowana i w szeregu elementów danego stosunku przeważają te właściwe dla stosunku pracy.

Ponadto Sąd Najwyższy zaznaczył, iż dla oceny charakteru danego stosunku nie ma znaczenia fakt wpisania do umowy klauzuli, że pracownik nie musi świadczyć pracy osobiście – w sytuacji, gdy postanowienie to nie było nigdy wykorzystane w praktyce.

KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

PROTOKÓŁ ODBIORU ROBÓT BUDOWLANYCH NIE MA WPŁYWU NA MOMENT POWSTANIA OBOWIĄZKU PODATKOWEGO W VAT

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 kwietnia 2017 r., sygn. akt I FSK 1482/15

W przywołanym wyroku Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że protokolarny odbiór usług budowlanych nie jest elementem usługi budowlanej, stanowi jedynie potwierdzenie jej wykonania.

Zgodnie z art. 19 a ust. 5 pkt 3 lit. a ustawy o podatku od towarów i usług, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wystawienia faktury w przypadkach, o których mowa w art. 106b ust. 1, z tytułu świadczenia usług budowlanych lub budowlano-montażowych, natomiast fakturę wystawia się nie później niż trzydziestego dnia od dnia wykonania usług.

W analizowanej sprawie, sporny – pomiędzy podatnikiem a fiskusem - był moment wykonania usługi, rodzący obowiązek podatkowy w zakresie podatku VAT.

Podatnik moment ten odnosił do protokolarnego potwierdzenia wykonania prac budowlanych (odbioru), natomiast fiskus – do faktycznego zakończenia realizacji czynności składających się na etap budowlany.

Naczelny Sąd Administracyjny podzielił zdanie fiskusa, odwołując się do regulacji unijnych oraz wskazując, że przeciwna argumentacja w istocie powodowałaby wpływanie dowolnymi ustaleniami stron na powstanie obowiązku podatkowego.

ODRZUCENIE OFERTY NIE WYKLUCZA MOŻLIWOŚCI WNIESIENIA ODWOŁANIA TAKŻE OD CZYNNOSCI WYŁONIENIA INNEGO KANDYDATA

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt C-131/16

W rozpoznawanej sprawie chodziło o odwołanie wniesione w postępowaniu, w którym złożone były jedynie dwie oferty, a odwołanie pochodziło od wykonawcy, którego ofertę odrzucono, przy czym odwołanie odnosiło się nie tylko do odrzucenia tejże oferty, ale także kwestionowało fakt wyboru oferty drugiego z kandydatów.

Zasadniczo na podstawie regulacji krajowych, ale i unijnych, przyjmuje się, że odwołanie jest możliwe wówczas kiedy kandydat ma realne szanse, aby swoim odwołaniem doprowadzić do wyboru jego oferty.

W omawianym orzeczeniu natomiast przesądzono, że tak rozumiany interes we wniesieniu odwołania – może odnosić się także do kwestionowania samego faktu nieodrzużenia oferty konkurenta. Doprowadzenie bowiem do odrzucenia oferty konkurenta (a w istocie osiągnięcie odrzucenia wszystkich złożonych w postępowaniu ofert, w tym także oferty skarżącego) doprowadziłoby do unieważnienia prowadzonego przetargu, po nim – ogłoszenia nowego postępowania, a tym samym, - stworzenia skarżącemu nowych szans na zwycięstwo.

Dodatkowo Trybunał przypomniał, że w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego niedopuszczalne jest prowadzenie negocjacji pomiędzy zamawiającym a oferentem, a zatem ewentualne wezwania do wyjaśnień, czy też umożliwienie ofertom złożenia sprostowań ich oferty – nie mogą prowadzić do stanu, w którym de facto okaże się, że na skutek czynności podjętych w toku badania oferty – dojdzie do złożenia oferty o nowym brzmieniu czy sytuacji

analogicznej z takową. W sprawie chodziło o kwestię „sprostowania” przez oferenta próbki złożonej wraz z ofertą – poprzez złożenie zamiast próbki niezgodnej ze specyfikacją – nowej próbki, spełniającej wymagane kryteria.

OBOWIĄZEK UZASADNIENIA PRYZNANEJ PUNKTACJI W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 5 kwietnia 2017 r., sygn. akt KIO 517/17

W przywołanej sprawie Izba analizowała nowelizację art. 92 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, dokonaną ustawą z 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 28 lipca 2016 r.

Przed nowelizacją artykuł brzmiał:

Niezwłocznie po wyborze najkorzystniejszej oferty zamawiający jednocześnie zawiadamia wykonawców, którzy złożyli oferty o:

- 1) wyborze najkorzystniejszej oferty, podając nazwę (firmę) albo imię i nazwisko, siedzibę albo miejsce zamieszkania i adres, jeżeli jest miejscem wykonywania działalności wykonawcy, którego ofertę wybrano, uzasadnienie jej wyboru oraz nazwy (firmy) albo imiona i nazwiska, siedziby albo miejsce zamieszkania i adresy wykonawców, którzy złożyli oferty, a także punktację przyznaną oferentom w każdym kryterium oceny ofert i łączną punktację,
- 2) wykonawcach, których oferty zostały odrzucone, podając uzasadnienie faktyczne i prawne,
- 3) wykonawcach, którzy zostali wykluczeni z postępowania o udzielenie zamówienia podając uzasadnienie faktyczne i prawne – jeżeli postępowanie jest prowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, negocjacji bez ogłoszenia albo zapytania o cenę,
- 4) terminie, określonym zgodnie z art. 94 ust. 1 lub 2, po którego upływie umowa w sprawie zamówienia publicznego może być zawarta.

Po nowelizacji przepis zyskał brzmienie:

Zamawiający informuje niezwłocznie wszystkich wykonawców o:

- 1) wyborze najkorzystniejszej oferty, podając nazwę albo imię i nazwisko, siedzibę albo miejsce zamieszkania i adres, jeżeli jest miejscem wykonywania działalności

wykonawcy, którego ofertę wybrano, oraz nazwy albo imiona i nazwiska, siedziby albo miejsca zamieszkania i adresy, jeżeli są miejscami wykonywania działalności wykonawców, którzy złożyli oferty, a także punktację przyznaną ofertom w każdym kryterium oceny ofert i łączną punktację,

- 2) wykonawcach, którzy zostali wykluczeni,
- 3) wykonawcach, których oferty zostały odrzucone, powodach odrzucenia oferty, a w przypadkach, o których mowa w art. 89 ust. 4 i 5, braku równoważności lub braku spełniania wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności,
- 4) wykonawcach, którzy złożyli oferty niepodlegające odrzuceniu, ale nie zostali zaproszeni do kolejnego etapu negocjacji albo dialogu,
- 5) dopuszczeniu do dynamicznego systemu zakupów,
- 6) nieustanowieniu dynamicznego systemu zakupów,
- 7) unieważnieniu postępowania

- podając uzasadnienie faktyczne i prawne.

Jak widzimy, poza zakresem informacji, różnica odnosi się także do zakresu wymogu podania uzasadnienia faktycznego i prawnego. Obowiązek takiego uzasadnienia obecnie odnosi się do pełnego katalogu przekazywanych informacji. A zatem także w kwestii punktacji, zamawiający winien podać motywy swoich decyzji. W szczególności wykonawca, ma prawo uzyskać wiedzę, jakie były przyczyny przyznania mu takiej a nie innej liczby punktów i dlaczego punktacja nie jest maksymalna.

PRZEDAWNIEŃ ŻĄDANIA ZWROTU ZADATKU WRĘCZONEGO PRZY UMOWIE PRZEDWSTĘPNEJ

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 marca 2017 r., sygn. akt I Aca 826/16

W analizowanej sprawie powódka zawarła z pozwanym umowę przedwstępną sprzedaży nieruchomości. W umowie ustalona została między stronami kwota zadatku. Do zawarcia umowy przyrzeczonej jednak nie doszło - albowiem żadna ze stron nie przejawiała w tym zakresie niezbędnej inicjatywy. Powódka wystąpiła zatem o zwrot zadatku, powołując się na przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu drugiej strony czynności prawnej. Pozwany w odpowiedzi podniósł zarzut przedawnienia.

Sąd I instancji uznał rację powódki, zasądzając zwrot zadatku i nie uznając zarzutu przedawnienia.

Odmienne zdania był jednak sąd odwoławczy. Uznał on, że skoro zadatek odnosił się do umowy przedwstępnej – decydujące znaczenie winna mieć tu regulacja tej właśnie instytucji prawnej, niezależnie od tego, że zatrzymanie zadatku może powodować bezpodstawne wzbogacenie. Tymczasem, stosownie do art. 390 § 3 kodeksu cywilnego, „roszczenia z umowy przedwstępnej przedawniają się z upływem roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała być zawarta”.

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie ten okres upłynął przed wystąpieniem przez powódkę na drogę sądową – roszczenie zostało uznane za przedawnione i tym samym nie znalazło ochrony prawnej.

WYDRUK KOMPUTEROWY JAKO DOWÓD W SPRAWIE

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 stycznia 2017 r., sygn. akt I ACa 2111/15

Sąd Apelacyjny uznał, że wydruki komputerowe (w sprawie chodziło o wydruki zrzutów ekranowych - print screen) mają moc dowodową w sprawie cywilnej – i jako takie podlegają ocenie Sądu i mogą stać się podstawą rozstrzygnięcia. Co prawda, nie muszą one przesądzać, treść wydruków jest zgodna z prawdą – ale niewątpliwie mogą dowodzić, że w chwili wydruków – wydrukowana treść w istocie była opublikowana w sieci.

Sam fakt, że – oceniając sprawę abstrakcyjnie - wydruk zrzutu ekranowego może być modyfikowany – nie pozbawia tej kategorii środków mocy dowodowej, natomiast na zasadach ogólnych można oczywiście przedstawiać dowody mające wykazać, że wydruk został sfałszowany.

Wydruki komputerowe mogą zatem stanowić dowód w postępowaniu cywilnym, są bowiem "innym środkiem dowodowym", o jakim mowa w art. 308 k.p.c. i art. 309 k.p.c.

SKARGA PAULIAŃSKA NIE MOŻE DOTYCZYĆ TYLKO CZĘŚCI DAROWIZNY

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18 kwietnia 2017 r., sygn. akt I ACa 1291/16

Tezy przedmiotowego orzeczenia odnoszą się do trzech kwestii:

Po pierwsze – Sąd uznał, że należności publicznoprawne mogą być chronione skargą pauliańską (tj. instytucją prawną, jaka umożliwia uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną wobec wierzyciela – jako dokonaną z jego pokrzywdzeniem, w trybie tym np. jest możliwe zakwestionowanie darowizny uczynionej przez dłużnika na rzecz bliskiej mu osoby w celu zapobieżenia jej sprzedaży egzekucyjnej).

Po drugie, przesądzo, że darowanie nieruchomości będącej własnością dłużnika i jego małżonka na prawach wspólności majątkowej - nie wyklucza uznania tej czynności za bezskuteczną także wtedy, gdy tylko jeden z małżonków był dłużnikiem.

Natomiast po trzecie, uznano, że wierzyciel w omawianym trybie może się domagać uznania bezskuteczności całej czynności prawnej, a nie jej części.

Stan faktyczny sprawy odnosił się do sytuacji, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych wystąpił o uznanie za bezskuteczną wobec niego umowy darowizny nieruchomości zawartej pomiędzy rodzicami a córką, w sytuacji, gdy jeden z rodziców był dłużnikiem organu rentowego, a nieruchomość była objęta ich majątkiem wspólnym. Konkretyzując roszczenie zakład wskazał, że chodzi o uznanie za bezskuteczną tej czynności – w zakresie udziału w wysokości 1/2 w nieruchomości (tj. udziału małżonka-dłużnika).

Sąd I instancji uwzględnił tak sformułowane powództwo, uznając między innymi, że skoro powód mógł żądać uznania całej czynności za bezskuteczną – to tym bardziej mógł objąć takim żądaniem część darowizny w zakresie udziału jednego z małżonków.

Odmiennego zdania był sąd odwoławczy, wskazując, że nie ma możliwości, aby uznać za bezskuteczną jedynie część czynności prawnej – a więc w zakresie udziału w nieruchomości przypisanego jednemu z małżonków. Przede wszystkim wskazano, że współwłasność łączna pomiędzy małżonkami charakteryzuje się brakiem udziałów, nie ma zatem możliwości, aby w sprawie ze skargi pauliańskiej ustalać udziały małżonków w ich majątku. Wspólność łączna przyjęta dla majątku małżeńskiego sprzeciwia się także dopuszczalności zaspokojenia wierzyciela z udziału małżonka będącego dłużnikiem – bez uprzedniego sądowego zniesienia wspólności i ustalenia wysokości udziałów.

ZARZĄDCA ODPOWIADA ZA OŚWIETLENIE WEJŚCIA DO BUDYNKU

Wyrok Sądu Najwyższego z 1 marca 2017 r., sygn. akt IV CSK 343/16

Sprawa odnosiła się do wypadku, jakiemu uległa powódka przy wchodzeniu do klatki blokowej – wpadając do osadnika pod kratką do wycierania butów. Kratka została zdemonstrowana, lecz powódka nie widziała tego, albowiem klatka była nieoświetlona. Powódka wystąpiła o zadośćuczynienie do spółdzielni mieszkaniowej administrującej klatką, wskazując, że brak oświetlenia klatki był przyczyną wypadku.

W pierwszej i drugiej instancji nie uznano racji powódki, wskazując, że przyczyną wypadku była wyciągnięta kratka oraz brak należytej ostrożności po stronie powódki.

Sąd Najwyższy jednakże uznał odmiennie, wskazując że nienależyte oświetlenie wejścia do budynku ogólnie zwiększa ryzyko zaistnienia wypadku. W takiej sytuacji ewentualna odpowiedzialność Spółdzielni mogłaby być wyłączona tylko wtedy, gdyby zostało dowiedzione, że wypadek nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z brakiem oświetlenia.

Sąd Najwyższy także zaznaczył, że brak szczegółowego przepisu nakładającego na zarządcę starego budynku wielorodzinnego obowiązku zapewnienia należytego - z punktu widzenia bezpieczeństwa - oświetlenia dojścia i wejścia do budynku nie oznacza, że obowiązku takiego brak. Obciążający Spółdzielnię obowiązek zarządu obejmuje także obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa użytkowania nieruchomości, zatem do Spółdzielni należy stworzenie systemu zapewniającego możliwie szybkie dostrzeżenie i usunięcie niesprawności oświetlenia. Tym samym odpadł także podnoszony przez Spółdzielnię argument, że o wadliwości nie widziała, gdyż nie została ona jej zgłoszona.

Zaznaczyć należy, że orzeczenie to, jakkolwiek dotyczyło spółdzielni mieszkaniowej – może być przez analogię odniesione ogólnie do innych zarządców budynków.